

ลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทย

จรัสศรี จิรภาส (谢玉冰)*

บทคัดย่อ

บทความนี้แสดงผลศึกษาทบทวนและขยายผลจากงานวิจัยของผู้เขียนหัวข้อ “งานแปลวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ.2555 มุ่งชี้อธิบายถึงลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณสำนวนภาษาไทยที่ปรากฏในบริบท 3 ด้าน ได้แก่ (1) ขอบเขตและรูปแบบของสิ่งพิมพ์ (2) สถานภาพและคุณสมบัติของสื่อประเภทผู้แปล (3) พลังขับเคลื่อนเบื้องหลังของการแพร่กระจาย ศึกษาและวิเคราะห์ภายใต้ศาสตร์วรรณคดีเปรียบเทียบ หลักวิธีการแพร่กระจายวรรณกรรม จากการประมวลผลพบว่า การแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทยด้านขอบเขต รูปแบบและสถานภาพผู้แปลของสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทค่อนข้างมีความหลากหลายและมีความเฉพาะตัว นอกจากนั้นสิ่งพิมพ์หลายชนิดยังได้รับการขับเคลื่อนพลวัตจากบุคคลและองค์กร “พิเศษ” เบื้องหลัง ส่งผลให้การแพร่กระจายของวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณสำนวนภาษาไทยสามารถแพร่หลายอย่างต่อเนื่องกระทั่งปัจจุบัน

คำสำคัญ : วรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณ ลักษณะเฉพาะตัว การแพร่กระจาย
พลังขับเคลื่อนเบื้องหลัง

* รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สุดาปริญาตรีภาควิชาภาษาไทยและหลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาการแปลและล่ามไทย-จีน คณะภาษาเอเชียและแอฟริกา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

Particular Manners of Circulation of Classic Chinese Poetry in Thailand

Charassri Jirapas

Abstract

This article is a further study of the author's research of Translations of Classic Chinese Poetry into Thai during Rattanakosin Period published in 2012. This article aims to explain the particular manners of circulation of Classic Chinese Poetry in Thai language from three aspects, namely, 1) scopes and forms of the publishing media; 2) status and qualifications of the translators; and 3) motivative forces of the circulation. This study and analysis was based on Comparative Literature and literary dissemination methodologies. From the data processed, we can see clearly the circulation of ancient Chinese's verses in Thailand varies in terms of scope and type, and the status of translator of each published item also varies from each other. Furthermore, there are driving forces from "distinctive" individuals and organizations behind many publications that lead to the continuous circulation of ancient Chinese verses in Thailand up to the present.

Keywords: Classic Chinese Poetry, particular manners, circulation, motivative force behind

บทนำ

ภาพรวมของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทย งานวิจัย “การศึกษาการแพร่กระจายงานแปลวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” (จรัสศรี จิรภาส, 2555) ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่แพร่หลาย “งานแปลวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณสำนวนภาษาไทย” (หมายถึง วรรณกรรมจีนที่แพร่หลายในประวัติศาสตร์จีนตั้งแต่ก่อนยุคราชวงศ์โจวหรือก่อนคริสต์ทศวรรษที่ 11 ถึงปลายราชวงศ์ซิงหรือช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 19 ต่อไปจะใช้คำย่อคำในอัญประกาศว่า “วรจบ.”) ซึ่งแพร่หลายในประเทศไทยตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์ถึงปี พ.ศ. 2554 กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาประกอบด้วยกลุ่มข้อมูลศึกษาเชิงประจักษ์และกลุ่มสุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประเภทหนังสือและตำราเรียนประกอบการเรียนการสอนนิเวศวัฒนธรรมคดีจีน (2) หนังสือแปลบทกวีนิพนธ์จีน (3) หนังสือนิยายจีนโบราณและตำนานบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีน (4) งานวิจัย (5) วารสารและนิตยสารที่เกี่ยวข้อง (6) หนังสือและตำราเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อารยธรรมจีน วัฒนธรรมจีนและปรัชญาจีน (7) หนังสือเรียนวิชาอารยธรรมตะวันออกและนิเวศวัฒนธรรมคดีเปรียบเทียบ โดยศึกษาภายใต้หลักวรรณคดีเปรียบเทียบว่าด้วยการแพร่กระจายของวรรณกรรมจีนในประเทศไทย พบว่าการแพร่กระจายของ วรจบ. ของไทยปรากฏเป็นหลักเป็นฐานสามารถสืบค้นได้ในปัจจุบัน (ไม่รวมงานแปลบทกวีจีนที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทนิยายจีนอิงประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้เป็นแหล่งแพร่หลายบทกวีนิพนธ์จีนอย่างเป็นทางการ) ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2500

สิ่งพิมพ์ที่มีการแพร่หลาย วรจบ. สำนวนภาษาไทยที่ค่อนข้างเก่าแก่มีด้วยกัน 2 ชนิด ได้แก่ “คำโคลงอักษรจีนจารึกในพระป้าย 17 องค์” พระบาทสมเด็จพระราชาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นประดิษฐานในพระที่นั่งเวหาศน์จำรูญ เมื่อปี พ.ศ. 2462 ต่อมามีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างไม่เป็นทางการในหนังสือ “พระราชวังบางปะอิน” ที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อรำลึก หม่อมเจ้าแววจักร จักรพันธุ์ ท.จ. ในโอกาสพระราชทานเพลิงศพที่สุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อปี พ.ศ. 2507 อีกชนิดหนึ่งเผยแพร่ใน “วารสารจันทร์เกษม” เป็นผลงานแปล วรจบ. ของ ยง อิงคเวทย์ ผู้ซึ่งถือได้ว่าเป็นปูชนียบุคคลที่สำคัญยิ่งในการนำ วรจบ. มาถ่ายทอดเป็นภาษาไทย โดยเป็นผู้ผลิตผลงานแปลบทกวีจีนจำนวนมากที่สุดของไทย และเป็นงานแปลที่มีคุณภาพทั้งยังได้รับการส่งเสริมให้แพร่หลายอย่างต่อเนื่องกระทั่งปัจจุบัน งานแปล วรจบ. โดย ยง อิงคเวทย์ ที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจันทร์เกษมช่วงปี พ.ศ. 2507-2508 ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้งภายใต้ชื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ กัน ได้แก่ “ชื่อ เพลงแห่งชีวิตของจีน” (ม.ป.ป.) “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน ชื่อจิง ฉู่ฉื่อ” (2532) “ชื่อจิง บุชบาช่อแรกของกวีนิพนธ์จีน” (2535) “ฉู่ฉื่อ ผกางามแห่งจีนใต้”(2535) “โจโฉ โจผี โจสิต ยอดกวียุคสามก๊ก” (2535) เป็นต้น แต่ทั้งนี้ผลงานรวมเล่มที่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดของท่านในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลงานแปลบทกวีนิพนธ์จีนตั้งแต่ยุคของ “ชื่อจิง”² เป็นต้นมากระทั่งถึงยุคราชวงศ์จิ้น (ยังไม่ได้รวมงานแปลยุคสมัยถังและซ่ง) เพิ่งจะเผยแพร่อย่างเป็นทางการในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 จัดพิมพ์โดย “มูลนิธิเผยแผ่คุณธรรมเพื่อการสงเคราะห์จิตใจคน”

² บทกวีท้องถิ่นอันเป็นต้นตอของวิวัฒนาการวรรณกรรมร้อยกรองโบราณของจีน.

นอกจากผลงานของ ยง อิงคเวทย์ แล้ว ยังมีผลงานของผู้แปลรายอื่น ๆ ที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จักกันดี ในวงการงานแปลบทกวีจีนของไทย ได้แก่ “เงาพระจันทร์ในคมกระบี่” “คมคำ คมกวี” “กวีเต๋าเถาชวนหมิง” “ในกวีมีภาพ ในภาพมีกวี” ซึ่งเป็นผลงานแปลของโชติช่วง นาดอน ที่แพร่หลายระหว่างปี พ.ศ. 2529-2531 “บทกวีจีน” ของจ่าง แซ่ตั้ง ที่แพร่หลายครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 “เก็จแก้วประกายกวี” “หยกใสร้ายคำ” ผลงานแปลของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมกุฎราชกุมารี ที่พิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2538 และ 2541 รวมไปถึงงานแปลที่เคยใช้ประโยชน์เพื่อเป็นตำราเรียนภาษาจีนมาก่อน เช่น “ประวัติวรรณคดีจีน” ของ สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์ (2554) ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2549 เป็นต้น³ งานแปลที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานแปลบทกวี จินยูกราซวงศ์ถึงและซ่งเป็นหลัก

แม้จะพบว่าการแพร่กระจาย วรจบ. สำนวนภาษาไทยจำนวนไม่น้อย แต่การดำรงคงอยู่ (ความเคลื่อนไหว) ของ วรจบ.ของไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นไปค่อนข้างกระท่อนกระแท่น มีการเผยแพร่เป็นช่วง ๆ ไม่ได้ติดตลาดยาวนานเช่นเดียวกับวรรณกรรมจีนบางประเภท⁴ การแพร่กระจาย วรจบ. ของไทยมีลักษณะที่แตกต่างจากการแพร่กระจายวรรณกรรมจีนทั่วไปในประเทศไทย สภาพโดยรวมที่แสดงประจักษ์ ได้แก่ (1) งานแปล วรจบ.ในสำนวนภาษาไทยได้รับความนิยมนเฉพาะกลุ่มผู้อ่าน ไม่ได้แพร่หลายอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกับงานแปลวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงเรื่องอื่น ๆ ของไทย เช่น สามก๊ก เลียดก๊ก ไซฮั่น ไซอิว เป่าปุ้นจิ้น เป็นต้น (2) การแพร่กระจายงานแปล วรจบ.ของไทยค่อนข้างกระจุกกระจาย ช่วงเวลาที่แพร่หลายของงานแปลส่วนใหญ่ค่อนข้างสั้น (3) ผลงานที่เป็นรูปเล่มมีจำนวนน้อย ไม่ค่อยโดดเด่น หรือโดดเด่นแต่ไม่ได้แพร่หลายในวงกว้าง (4) แนววงงานวิชาการด้านการแปลวรรณกรรม ของไทยค่อนข้างให้ความสำคัญกับงานแปลนวนิยายจินคลาสสิกและนิยายกำลังภายในซึ่งเห็นภาพความเคลื่อนไหวและวิวัฒนาการที่ชัดเจนกว่า มีแหล่งข้อมูลที่สามารถศึกษาอ้างอิงได้มากกว่า

อย่างไรก็ดี ภายใต้ความเคลื่อนไหวของการแพร่กระจาย วรจบ. ของไทยดังกล่าวข้างต้น มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจหลายประเด็นที่ซ่อนเร้นในข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้ ประเด็นที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ กล่าวได้ว่าเป็น “ลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทย” ภายใต้โครงสร้างการแพร่กระจายวรรณกรรมอันประกอบไปด้วย “การกระจายผล” (流传起点) “ผลการกระจาย” (终点的传播情形) และ “กระบวนการกระจายผล” (传播的过程)⁵ ซึ่งศึกษาในด้านรูปแบบ การแพร่กระจาย การจุดประกายการแพร่กระจายหรือวัตถุประสงค์ของการแพร่กระจาย ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งอิทธิพลต่อการแพร่กระจาย ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้อ่าน รวมถึงหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนในการแพร่กระจาย เป็นต้น

³ ดูรายละเอียดการแสดงผลรายการสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่งานแปล วรจบ. มหมวดหมู่แต่ละประเภทได้ในสำนวนภาษาไทยแจกแจงตา . “TYSGLZ10: ตารางแสดงผลชื่อเรื่องสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่งานแปลบทกวีจีนโบราณเป็นสำนวนภาษาไทย, จรัสศรี จิรภาส. (2555). การศึกษาการแพร่กระจายงานแปลวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. น. 272-268.

⁴ ศึกษาโครงสร้างการแพร่กระจาย วรจบ. ของไทยได้จาก “แผนภูมิวิวัฒนาการการแพร่กระจายวรรณกรรมจีนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงปี พ.ศ. 2554), จรัสศรี จิรภาส, 2555, การศึกษาการแพร่กระจายงานแปลวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. น.305.

⁵ คำศัพท์เฉพาะในศาสตร์วรรณคดีเปรียบเทียบทั้ง 3 คำในที่นี้แปลโดยผู้เขียน.

ลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทย

ลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณของไทยสามารถจำแนกออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ (1) ขอบเขตและรูปแบบของสิ่งพิมพ์ “เฉพาะกิจ” (2) สถานภาพและคุณสมบัติของผู้แปล “หลากหลาย” (3) พลังขับเคลื่อนเบื้องหลังของการแพร่กระจายพบว่าแรงจูงใจในการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์หลายชนิดมีผลมาจากสื่อสนับสนุน “พิเศษ” ลักษณะเฉพาะตัวทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันภายใต้เส้นทางและวงจรการแพร่กระจาย วรรณกรรมของไทย ความสำคัญของแต่ละหัวข้อสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ขอบเขตและรูปแบบของสิ่งพิมพ์ “เฉพาะกิจ”

ขอบเขตประเภทสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่งานแปลบทกวีนิพนธ์จีนมีลักษณะบางจุดที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากการแพร่กระจายสิ่งพิมพ์งานแปลวรรณกรรมจีนประเภทอื่นดังเช่นสิ่งพิมพ์ประเภทนิยายคลาสสิก นิยายกำลังภายใน หรือรวมไปถึงนวนิยายสมัยใหม่ประเภทนิยายรักโรแมนติกและนิยายสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นที่นิยมมากโดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 21 กลุ่มนิยายหลายประเภทที่กล่าวถึงนี้มีอัตราการผลิตและศักยภาพในการบริโภคของผู้อ่านค่อนข้างสูงและต่อเนื่อง แต่โดยมากมุ่งเน้นอ่านเพื่อความบันเทิง ขณะที่สิ่งพิมพ์ประเภทงานแปล วรรณกรรม มีรูปแบบและวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ค่อนข้างหลากหลายกว่า ประกอบด้วยสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือซึ่งมีทั้งที่ตีพิมพ์เผยแพร่งานแปล วรรณกรรม โดยตรงและทั้งที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานแปล วรรณกรรม เช่น หนังสือปรัชญาจีน ประวัติบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีน หนังสือวัฒนธรรมจีน เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏอยู่ในสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารทางด้านภาษาและวรรณกรรม ทั้งที่เป็นวารสารภาษาและวรรณกรรมทั่วไปและวารสารภาษาและวรรณกรรมจีน การแพร่หลายของงานแปล วรรณกรรมของไทยที่กล่าวมาค่อนข้างแพร่หลายกระจัดกระจายนั้น นอกจากจะพบในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ แล้ว ยังมีการเผยแพร่อย่างไม่เป็นทางการในกระดานเวบบอร์ดต่าง ๆ ในเว็บไซต์ของกลุ่มบุคคลที่ชื่นชอบและอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมจีน อย่างไรก็ตาม ขอบเขตการแพร่หลายของสิ่งพิมพ์ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของการแพร่กระจายงานแปล วรรณกรรมของไทยหรือที่มีลักษณะ “เฉพาะกิจ” นั้นประกอบด้วย

1.1 *ตำราเรียนและเอกสารประกอบการสอน* ตำราเรียนและเอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็นแหล่งแพร่กระจายงานแปล วรรณกรรมของไทยที่สำคัญยิ่ง จากการศึกษารวบรวมพบว่าสิ่งพิมพ์ประเภทตำราเรียนและเอกสารประกอบการสอนซึ่งเป็นแหล่งแพร่กระจายงานแปล วรรณกรรม ที่สำคัญมีด้วยกัน 3 ชนิด ได้แก่ “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน” (ยง อิงเวทย์ เผยแพร่ราวปี พ.ศ. 2518) “ประวัติวรรณคดีจีน” (วิชัย พิพัฒนานุกฤช เผยแพร่ราวปี พ.ศ. 2520) และ “ประวัติวรรณคดีจีน” (สุภัทรชัยวัฒนพันธุ์ ตีพิมพ์ครั้งแรกปี พ.ศ. 2549) สิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ชนิดนี้มีเพียง “ประวัติวรรณคดีจีน” ของวิชัย พิพัฒนานุกฤช ที่ยังไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างเป็นทางการ แพร่หลายเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เคยศึกษาร่ำเรียนวิชาวรรณคดีจีนกับเจ้าของสิ่งพิมพ์เท่านั้น สิ่งพิมพ์ทั้งสามเล่มโดยหลักแล้วมีคุณค่าสูงส่ง 3-4 ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นงานชิ้นคุณภาพ เนื่องจากแปลและปรับแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ

ทั้งทางด้านภาษาจีนและภาษาไทย ประการที่สอง เนื่องจากเป็นตำราเรียนประกอบวิชาทางด้านประวัติ วรรณคดีจีนเป็นหลัก ขอบเขตเนื้อหาของตำราจึงมีลักษณะที่แน่นอนและครอบคลุม มีการแนะนำและ แลกเปลี่ยนทวิจีนจำนวนมากประกอบการอธิบายความสำคัญและวิวัฒนาการของวรรณคดีจีนในแต่ละยุคสมัย จึงทำให้ขอบเขตเนื้อหาของบทกวีนิพนธ์ที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยนี้ครอบคลุมถึงฉันทลักษณ์ โบราณของจีนที่มีขนาดยาวและแปลกยาก เช่น ประเภท “ฟู” และ “เยว่ฝู” (เทียบเท่าประเภทฉันทลักษณ์และ กาพย์โบราณของไทย) ประการที่สาม งานแปลทั้ง 3 ชิ้นมีความสัมพันธ์และสามารถสะท้อนให้เห็นถึง พัฒนาการการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาของไทยในอดีต (ช่วงศตวรรษที่ 20) หรือ ก่อนที่การเรียนการสอนภาษาจีนจะพัฒนาและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วภายหลังจากที่อำนาจทางเศรษฐกิจ ของประเทศจีนเติบโตเข้มแข็งขึ้น และก่อนที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาสากล หรือ “ฮั่นป่าน” จะเข้ามาสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยในช่วงสิบปีแรกของ ต้นศตวรรษที่ 21 สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาไทยในอดีตที่ ให้ความสำคัญต่อขนบการศึกษารูปแบบเก่า โดยเน้นสุนทรียะทางภาษาและความสำคัญของการศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและปรัชญาจีนที่ปรากฏและถ่ายทอดผ่านบทกวีจีนโบราณมากกว่าการให้ ความสำคัญทางด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารทั่วไป ประการที่สี่ งานแปล “ชั้นครู” โดย “ครู” ทั้ง 3 ชิ้นนี้ “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน” ของยง อิงคเวทย์ เดิมใช้ประกอบการเรียนการสอนสายวรรณคดีเปรียบเทียบกับ ในหัวข้อทางด้านวัฒนธรรมจีน ซึ่งยังถือได้ว่าเป็นเอกสารประกอบการสอนนิชาววรรณคดีเปรียบเทียบกับ ใน ช่วงแรกที่ศาสตร์แขนงนี้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย ดังความสำคัญที่จะชี้แจงต่อไปในหัวข้อ 1.2

สิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ชิ้นนี้ได้เผยแพร่บทกวีจีนภายใต้วิวัฒนาการวรรณกรรมร้อยกรองจีนโบราณแต่ละยุค สมัย ดังนี้

(1) “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน” (เอกสารประกอบการสอน จัดพิมพ์ในกระดาษ A3 คาดว่าเผยแพร่ ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2522) ประกอบด้วย “ซือจิง” (49 บท) “ซูหยวน” (2 บท) “กวีนิพนธ์ฮั่น (เยว่ฝู)” (24 บท) “กวีนิพนธ์สมัยสามก๊ก” (15 บท เน้นบทกวีของโจโฉ โจผี โจสิต) “กวีนิพนธ์ยุ่ยและจิ้น” (27 บท) “กวีนิพนธ์แบบ ฉือ” (44 บท)

(2) “ประวัติวรรณคดีจีน” (วิชัย พิพัฒนานุกฤกษ์) เอกสารประกอบการสอนนิชาววรรณคดีจีน ชั้นปีที่ 4 แผนกภาษาจีน ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี บทกวีนิพนธ์ที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยและปรากฏอยู่ในสิ่งพิมพ์ชิ้นนี้ ประกอบด้วย ซือจิง (31) ฉู่ฉือ (13 บท) ฟู (ยุคฉิน 2 บท) เยว่ฝู (ยุคฮั่น 22 บท) เว่ยจิ้น (1 บท)

(3) “ประวัติวรรณคดีจีน” (สุภัทร ชัยวัฒนพันธุ์, 2554) เดิมผู้เรียบเรียงใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอนนิชาววรรณคดีจีน สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ช่วงราวปี พ.ศ. 2548-2552 ต่อมา มีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มโดยสำนักพิมพ์สายส่งสุภาพใจ บริษัทบุ๊คไทม์ จำกัด ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2549 พิมพ์ซ้ำในปี พ.ศ. 2550) งานแปลบทกวีนิพนธ์ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

ได้แก่ ซื่อจิง (11 บท) ฉู่ฉือ (2 บท) เอี้ยฝู่ (เย่วฝู่ ยุคฮั่น 9 บท) อี้ยจิ้น (ยุคเว่ยจิ้น 10 บท) ยุคถัง (48 บท) ยุคซ่ง (22 บท) ยุคราชวงศ์หยวน (21 บท)

1.2 ประเภทตำราเรียนสายวรรณคดีเปรียบเทียบและอารยธรรมตะวันออก วิชาวรรณคดีเปรียบเทียบได้รับการบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของไทยราวปี พ.ศ. 2516 โดยมีสถาบันชั้นนำของไทย คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำหลักสูตรนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก⁶ เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบของไทยยุคสมัยแรกส่วนใหญ่จะอ้างอิงและศึกษาเอกสารตะวันตกเป็นหลัก แต่บางสถาบันการศึกษาก็ได้ให้ความสำคัญต่อศาสตร์ “ข้ามศิลป์” (ภาษา) ที่เน้นเอกสารและข้อความรู้ภาษาจีน “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน” นอกจากมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การแพร่กระจาย วรรณคดีของไทยแล้ว ยังเป็นตำราการเรียนการสอนวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบของไทยในยุคสมัยแรก ๆ ที่ได้ส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนก่อนที่สมัยต่อมาจะนิยมศึกษาและอ้างอิงทฤษฎีตะวันตกเป็นหลัก บางส่วนของเอกสารประกอบการสอนนี้ ยง อิงคเวทย์ (ม.ป.ป.) เคยใช้ประกอบคำบรรยายเรื่อง “สังเขปวิวัฒนาการของกวีนิพนธ์จีน” หลักสูตรวรรณคดีเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรราวปี พ.ศ. 2518 ตัวอย่างสิ่งพิมพ์กลุ่มตำราเรียนประเภทนี้ ยังมีตำราเรียนวิชา “ประวัติอารยธรรมจีน” ของ เพ็ชรี สุมิตร (2518) “อารยธรรมตะวันออก เล่ม 2” จัดพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2513 ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 พัฒนาเป็นหนังสือ “ประวัติอารยธรรมจีน” ตำราเรียน “วรรณคดีเปรียบเทียบเบื้องต้น” ของกระแสมาลยาภรณ์ (2522) “อิทธิพลของวรรณคดีต่างประเทศต่อวรรณคดีไทย” ของ เกษม ขนบแก้ว (ม.ป.ป.) เป็นต้น งานแปล วรรณคดี ที่พบจากสิ่งพิมพ์กลุ่มนี้นอกจากมีความสัมพันธ์กับศาสตร์วรรณคดีเปรียบเทียบแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับศาสตร์การแปลที่สามารถวิเคราะห์และแจกแจงรายข้อต่าง ๆ โดยคร่าวได้ดังนี้

(1) บทกวีจิ้นที่ปรากฏในตำราเรียนข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นตัวอย่างประกอบในการอธิบายความสำคัญของอารยธรรมตะวันออก มีทั้งที่ยกตัวอย่างนักกวีที่มีชื่อเสียงของจีนในยุคสมัยที่เด่น ๆ เช่น ถัง และซ่ง แต่ไม่มีตัวอย่างงานแปลหรือมีตัวอย่างงานแปลก็ปรากฏเป็นส่วนน้อยประมาณ 2-4 บท การยกตัวอย่างและการถ่ายทอดบทกวีจิ้นเป็นภาษาไทยมีประเภทยกตัวอย่างทั้งบทและยกตัวอย่างเฉพาะวรรคที่มีชื่อเสียง

(2) บทกวีจิ้นที่แปลในหมวดสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ ส่วนใหญ่แปลมาจากภาษาอังกฤษและบางส่วนแปลมาจากภาษาเยอรมัน

(3) เนื่องจากแปลมาจากภาษาตะวันตก จึงทำให้การถอดเสียงคำเฉพาะต่าง ๆ ค่อนข้างมีความหลากหลาย แต่ผิดเพี้ยนไปจากเสียงภาษาจีนมาตรฐาน เช่น ชื่อนักกวียุคถัง ไปจิวอี้ (白居易) ถอดเสียงอ่านว่า “ป้อจิวอี้” บ้างถอดเสียงอ่านเป็น “โปจิวอี้” หรือ “ป้อจิวอี้” บ้าง ชื่อหลี่ไป (李白) บางฉบับถอดเสียงอ่านว่า “หลี่ปู้” บางฉบับถอดเสียงเป็น “ลี้เป่” “หลี่โป” หลี่ป้อ” สมญานามชื่อของหลี่ไปคำว่า “หลี่ไท่ปาย” (李太白) ถอดเสียงเป็น “ลิไต่ไป” การแปลชื่อบทกวีบางบทจากคำแปลภาษาไทยก็

6 ในระยะแรกมีสถานะเป็นหน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ หลักสูตรระดับปริญญาโทบัณฑิต. (สมาคมนิสิตเก่าอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป. อักษรศาสตร์ จุฬา 100 ปี)

สามารถแยกแยะได้ชัดเจนว่ามาจากกลืนอายตะวันตก เช่นแปลชื่อบทกวีที่ไป “เจียงจิ้นจิว” (将进酒) เป็น “ไวน์กำลังมา” ขณะที่สำนวนของสุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์ (2554) ที่แปลจากต้นฉบับภาษาจีนแปลไว้ว่า “เชิญดื่มเหล้า” และตัวอย่างการแปลบทกวีผู้ท่อนแรกที่ว่า “茅屋为秋风所破歌” แปลคำว่า “茅屋” เป็น “ปราสาทนักปราชญ์” ซึ่งคำว่า “ปราสาท” เป็นคำศัพท์ที่นิยมเรียกอาคารที่อาศัยตามสไตล์ตะวันตก นิยมใช้มากในนิทานจินตนาการสำหรับเด็ก ขณะที่ความหมายเดิมของคำศัพท์หมายถึง กระท่อม หรืออาคารที่มุงด้วยวัสดุธรรมชาติ ไม่ได้มีนัยยะว่าเป็นอาคารใหญ่โตหรือแหล่งพักพิงที่โอโถง

1.3 *สิ่งพิมพ์เพื่อการสาธารณกุศลหรือจัดพิมพ์โดยองค์กรการกุศล* สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่งานแปลบทกวีนิพนธ์จีนซึ่งเป็นแหล่งแพร่กระจายงานแปล วรจบ. ของไทยซึ่งมีลักษณะพิเศษที่อาจจะแตกต่างจากการแพร่กระจายวรรณกรรมจีนในต่างประเทศทั่วโลกประการหนึ่งคือ มีการเผยแพร่ในรูปสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ ตัวอย่างสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ (1) “ยงนิพนธ์พจน์ไว้ อนุสรณ์” (2530) (2) “เพื่อนรู้ใจแม่ห่างไกลก็เหมือนใกล้กัน” (2550)

ธรรมเนียมการแจกหนังสือให้แก่ผู้มาร่วมพิธีฌาปนกิจของไทยปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2423 (สมัยรัชกาลที่ 5) สมัยแรกเน้นแจกหนังสือประเภทบทสวดมนต์เพื่อเป็นเกียรติแก่ ผู้ล่วงลับไปแล้ว⁷ และเชื่อกันว่าจะส่งผลให้บุตรหลานในตระกูลเจริญรุ่งเรืองและได้รับการศึกษาสูง ธรรมเนียมนี้ถือปฏิบัติกันมากระทั่งปัจจุบัน หนังสือที่แจกในงานศพนอกจากเป็นบทสวดมนต์แล้ว หากครอบครัวผู้เสียชีวิตมีฐานะครอบครัวค่อนข้างดียังนิยมตีพิมพ์นิยายจีนที่มีชื่อเสียง เช่น สามก๊ก เลียดก๊ก ขิดก๊ก เป็นต้น (ซึ่งมีจำนวนหน้าหนังสือมากกว่า 100 หน้าขึ้นไป) นอกจากนั้นยังนิยมพิมพ์เผยแพร่ประวัติและผลงานของผู้ล่วงลับที่ส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมค่อนข้างสูง เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงหรือเป็นบุคคลที่ได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่สังคมขณะที่ยังมีชีวิต

“ยงนิพนธ์พจน์ไว้ อนุสรณ์” (ยง อิงคเวทย์, 2530) เป็นตัวอย่างของการแพร่หลาย วรจบ. ที่มีลักษณะเฉพาะตัวดังกล่าว นอกจากนั้น เนื่องจากผลงานของท่านเป็นผลงาน “ชั้นครู” จึงได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสพิเศษอื่น ๆ อีกหลายครั้ง ในที่นี้ขอแจกแจงในรูปตารางดังนี้

ชื่อสิ่งพิมพ์	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	องค์กรหรือหน่วยงานสนับสนุนการจัดพิมพ์เผยแพร่
1 “ยงนิพนธ์พจน์ไว้ อนุสรณ์”	2530	จัดพิมพ์เผยแพร่โดยคณาจารย์ของ ยง อิงคเวทย์ “เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ ยง อิงคเวทย์ ผู้ล่วงลับ”
2 “วิวัฒนาการกรวีนิพนธ์จีน ชื่อจิง ฉู่ฉื่อ”	2532	พิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ นางอรุณ โปษยจินดา ต่อมา “มูลนิธิเสถียรโกเศศ นาคะประทีป” จัดพิมพ์เพิ่มเติมเพื่อหารายได้เข้ามูลนิธิ

⁷ หนังสือที่ระลึกงานศพเล่มแรก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานเป็นอนุสรณ์ในงานพระเมรุสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทนกุมารีรัตน์ (พระนางเงี้ยว) โดยโปรดเกล้าให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพเรียบเรียงบทสวดมนต์หลวง มีความหนาถึง 300 หน้า.

ขับเคลื่อนจากสื่อที่มีอิทธิพล “เบื้องหลัง” ประเภทต่าง ๆ ส่งผลให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอีกแง่มุมหนึ่งของกระบวนการแพร่กระจาย วรรณคดี. ประเภทของสื่อที่กล่าวถึงนี้ประกอบไปด้วย

2.1 สื่อองค์กรการกุศล ดังตัวอย่างที่อธิบายในข้อ 1.3

2.2 สื่อสำนักพิมพ์เนื่องจากศักยภาพการบริโภคของกลุ่มผู้อ่านสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ค่อนข้างจำกัด สำนักพิมพ์หลายแห่งไม่ค่อยยินยอมที่จะตีพิมพ์เผยแพร่งานแปล วรรณคดี. สำนักพิมพ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ งานแปล วรรณคดี. ที่พบเห็นทั่วไปเป็นสำนักพิมพ์ที่ก่อตั้งโดยลูกหลานชาวจีนที่มีวัตถุประสงค์และปณิธาน มุ่งเน้นการส่งเสริมและสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมจีน ตัวอย่างเช่น สำนักพิมพ์หยินหยาง ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของบริษัทนานมี ได้เคยตีพิมพ์เผยแพร่ งานแปลของ ยง อิงควทย์ 3 เล่มภายในปีเดียวกัน ได้แก่ “ซือจิง บุชาบ่อแรกของกวีนิพนธ์จีน” “คู่มือ ผกางามแห่งจินใต้” “โจโฉ โจผี โจสิต ยอดกวียุคสาม ก๊ก” (ตีพิมพ์ในปี 2535) สำนักพิมพ์สุขภาพใจ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ “หนังสือชุดวัฒนธรรมจีนโดยฟูซุนเจียง” (傅春江：中国文化) เรียบเรียงโดยชาวสิงคโปร์ชื่ออู๋เพยฉี (吴珮琪) ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2552) และ “วัฒนธรรมประเทศจีน”(中国文化常识) จัดพิมพ์เผยแพร่โดย The Overseas Chinese Affairs Office of the State Council ในปี พ.ศ. 2550 เป็นต้น (จรัสศรี จิรภาส, 2555, น. 204-207) ซึ่งล้วนเป็น แหล่งเผยแพร่ งานแปลบทกวีจีนทั้งที่เผยแพร่โดยตรงและทางอ้อม

2.3 สื่อประเภทบุคคล สื่อประเภทบุคคลที่อยู่เบื้องหลังในการขับเคลื่อนงานแปล วรรณคดี. ให้ เป็นที่แพร่หลายมีลักษณะที่น่าสนใจมาก ประกอบด้วยญาติสนิทมิตรสหายของผู้แปล ตัวผู้แปลเอง และสื่อ ราชสำนักไทย ดังนี้

(1) ญาติสนิทมิตรสหายของผู้แปล นอกจากการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปแล้วยังพบว่า มีกรณีที่บุคคลในครอบครัวผู้แปลช่วยสืบสานและ “ต่ออายุ” งานแปลให้แพร่หลายอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่าง “บทกวีจีน” ของ จ่าง แซ่ตั้ง ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 มีการตีพิมพ์ซ้ำโดยสำนักพิมพ์ที่ใช้ชื่อว่า “สำนักพิมพ์ลูก-หลาน จ่าง แซ่ตั้ง” จากการศึกษาเบื้องหลังแรงจูงใจของการพิมพ์ซ้ำ สืบเนื่องจากเจตนารมณ์ในการสืบทอดผลงานของบุพการีที่ลูกหลานถือว่าเป็นมรดกตกทอดของครอบครัว ตลอดจนปณิธานของผู้แปลที่ประสงค์จะให้บทกวีจีนได้เป็นที่แพร่หลายทั่วไป คุณค่ากรณี ตัวอย่างนี้ไม่เพียงปรากฏให้เห็นว่าบทกวีเป็นสะพานเชื่อมโยงความผูกพันของบุคคลในครอบครัว ยังแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมบางประการของกลุ่มลูกหลานชาวจีนที่อาศัยในเมืองไทยได้เด่นชัด

(2) ผู้แปล ผู้ผลิตงานแปล วรรณคดี. ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี คือ โชติช่วง นาดอน เคยให้สัมภาษณ์กับผู้เขียนว่า เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคมีจำนวนน้อย สำนักพิมพ์ต่าง ๆ ไม่กล้าจัดพิมพ์หนังสือด้านการแปลบทกวีจีน ผู้แปลจึงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์และเผยแพร่ผลงานด้วยตนเอง (จรัสศรี จิรภาส, 2555, น. 377-378) โชติช่วง นาดอน เป็นนามปากกาของทองแถม นาถจำนง มีผลงานแปลบทกวีจีนจำนวนหลายเล่มตามที่ได้เกริ่นนำแล้วข้างต้น นอกจากเผยแพร่บทกวียุคถึงและช่งเป็นหลักแล้ว โชติช่วง นาดอน ยังเป็นผู้แปลบุคคลสำคัญที่เผยแพร่บทกวีจีนของเถาหยวนหมิง (นักกวียุคราชวงศ์จิ้น) อย่างเป็นทางการ “กวีเต๋า เถาหยวนหมิง” เป็นผลงานที่รวบรวมงานแปลบทกวีเถาหยวนหมิงจำนวนมากถึง 11 บท ตีพิมพ์เผยแพร่โดยบริษัทเคล็ดไทย

(3) สือราชสำนัก สือที่ส่งเสริมและสนับสนุนภายใต้กระบวนการแพร่กระจาย วรรณกรรม ของไทยที่น่าเลื่อมใสอีกรายหนึ่ง ซึ่งคาดว่าสือประเภทนี้น่าจะปรากฏเฉพาะการแพร่กระจายวรรณกรรมจีนในประเทศไทยเท่านั้น ที่กล่าวถึงนี้คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังต่อพลวัตแพร่กระจาย วรรณกรรม ที่สำคัญยิ่ง ทรงทำหน้าที่ “สือ” ที่ได้ขับเคลื่อนกระบวนการแพร่กระจาย วรรณกรรม 3 บทบาทด้วยกัน ได้แก่ ผู้แปล ผู้สนับสนุนงานแปล และผู้ได้รับการสนับสนุนงานแปล

ด้านผู้แปลหรือผู้ผลิตงานแปล--ทรงมีพระราชนิพนธ์แปลบทกวีจีน ได้แก่ “เก็งแก้วประกายกวี” (2538) และ “หยกใสร้ายคำ” (2541) บทกวีที่ทรงแปลส่วนใหญ่เป็นบทกวียุคถัง รวมทั้งสิ้น 36 บท

ด้านผู้สนับสนุนงานแปล--ด้วยทัศนวิสัยที่ทรงเห็นคุณค่าของงานแปลและคุณค่าของบทกวีนิพนธ์จีนของพระองค์ส่งผลให้ “วิวัฒนาการกวีนิพนธ์จีน” งานแปลของ ยง อิงคเวทย์ (2554, น. 6) ได้มีการรวมเล่มจัดพิมพ์ครั้งใหญ่เป็นครั้งแรกนับจากที่ได้เผยแพร่มาก่อนหน้านั้นนานร่วม 50 ปี จัดพิมพ์ภายใต้วัตถุประสงค์ “เพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่รัชกาลที่ 9 ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี เมื่อ พ.ศ.2539” โดยองค์กรการกุศล “มูลนิธิเผยแพร่คุณธรรมเพื่อการสงเคราะห์ จีจิ้นเกาะ” แต่เนื่องจากการชำระต้นฉบับและการจัดพิมพ์ล่าช้า จึงแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2554⁸

นอกจากทรงเป็นทั้งผู้แปลและผู้ส่งเสริมงานแปล วรรณกรรม แล้ว ยังทรงเป็นผู้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงานแปล วรรณกรรม อย่างสม่ำเสมอ ทั้งงานแปลทางด้านวรรณกรรมจีนทั่วไปและงานแปล วรรณกรรม ก่อนที่สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์จะตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน “หยกใสร้ายคำ” สิ่งพิมพ์ชิ้นนี้ยังเคยได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่โดยภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาก่อน กล่าวได้ว่าภายใต้การสนับสนุนลักษณะนี้ยังผลสะท้อนและเชื่อมโยงให้เหล่านิสิตนักศึกษาได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการเผยแพร่และเรียนรู้ภาษา-วัฒนธรรมจีน ขยายผลจากสื่อรูปแบบหนึ่งสู่อีกรูปแบบอื่น ๆ ในวงกว้างยิ่งขึ้นต่อไป

3. สถานภาพและคุณสมบัติผู้แปล “หลากหลาย”

ผู้แปลบทกวีจีนของไทยค่อนข้างมีความหลากหลายทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิและสถานภาพทางอาชีพ และคงเป็นด้วยว่างานแปลบทกวีนิพนธ์มีขอบเขตที่สามารถกำหนดได้ เช่น เลือกแปลเฉพาะงานของนักกวีบางราย เลือกแปลเฉพาะบทกวีบางยุคสมัย หรือเลือกแปลเฉพาะงานเด่น ๆ ของนักกวีบางราย จึงทำให้งานแปลบทกวีนิพนธ์จีนเผยแพร่ได้ค่อนข้างอิสระ ผู้ผลิตงานแปลบทกวีนิพนธ์จีนโบราณของไทยจึงค่อนข้างมี

⁸ หนังสือดังกล่าวจัดพิมพ์ไว้เพียง 1,000 เล่ม ผู้เขียนได้เคยขอรับบริจาคตัวเล่มจากทางมูลนิธิ เพื่อนำไปมอบให้แก่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ปักกิ่งและห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งในปี พ.ศ. 2557 ดังนั้น งานแปลดังกล่าวจึงแพร่หลายในประเทศจีนด้วยแล้วในปัจจุบัน).

ความหลากหลาย (1) ทางด้านสถานภาพและวัยวุฒิประกอบด้วยกลุ่มผู้อาวุโสเชื้อสายจีน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านการศึกษา ได้แก่ ยง อิงคเวทย์, วิชัย พิพัฒนานุกฤษณ์, สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์ และอุย บุญภัทร ผู้แปลที่ประกอบอาชีพนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ จ่าง แซ่ตั้ง และโชติช่วง นาดอน ผู้แปลรุ่นใหม่ ได้แก่ บุชบา เรืองไทย ผู้แปลคอลัมน์ “เรียนโคลงกลอนสมัยถัง” (วารสารไทย-จีนสองภาษา) ผู้แปลที่มีฐานันดรชั้นสูง ได้แก่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี (2) ด้านคุณสมบัติของผู้แปล พบว่าผู้แปลบางรายไม่ได้มีความรู้ภาษาจีนในระดับดี แต่ก็สามารถผลิตผลงานแปลที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงงานแปลบทกวีนิพนธ์จีนของไทยได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นการแตกประเด็นข้อความรู้ใหม่ของศาสตร์การแปลว่า “ความสามารถด้านภาษาต้นทางของผู้แปลวรรณกรรมประเภทร้อยกรองไม่จำเป็นว่าจะต้องดีเลิศ ตรงกันข้ามหากว่าภาษาปลายทางของผู้แปลอยู่ในระดับดีมาก็สามารถผลิตงานแปลระดับคุณภาพได้เช่นเดียวกัน” นอกจากนี้ยังพบว่างานแปลวรรณกรรมระดับคุณภาพไทย-จีนหลายชิ้นส่วนใหญ่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบความแม่นยำทางภาษาและโครงสร้างหลักภาษา ตลอดจนได้ผ่านกระบวนการ “ปรับแต่ง” สำนวนภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญภาษาปลายทางเป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน เป็นทักษะความรู้ที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้แปลระดับคุณภาพของการแปล วรรณคดี

บทสรุป

งานแปลประเภท วรรณคดี แม้ว่าจะไม่ได้มุ่งเน้นการนำเสนอสาระความบันเทิงจากการถักถอร้อยเรียงเป็นเรื่องราวให้ชวนติดตามเช่นเดียวกับงานแปลร้อยแก้วประเภทนิยายอิงประวัติศาสตร์ นิยายกำลังภายใน รวมถึงนิยายออนไลน์จีนซึ่งค่อนข้างได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องนั้น ทว่า ภายใต้บทกวีนิพนธ์หนึ่ง ๆ ผู้อ่านสามารถเสพได้ทั้งสุนทรียภาพและสุนทรียรส อีกทั้งยังสามารถเสพสาระและคุณค่าทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมจีนอันยิ่งใหญ่ผ่านอัจฉริยภาพของนักกวีแต่ละท่าน แต่ละยุคสมัย ผ่านฝีมือลายมือในการแปลของผู้แปลแต่ละท่าน งานแปล วรรณคดี มีคุณค่าหลากหลายอนันต์ ดังนั้นจึงได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสื่อหลายประเภทและแพร่หลายในหลากหลายรูปแบบ ส่งผลให้การแพร่กระจาย วรรณคดี ของไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวดังกล่าว

